

Kontakt: stepan.pech@gmail.com, tel: 720 659 943

Cíle předmětu: aktivní porozumění zásady vlády práva v unijním prostředí zahrnující jak teorii, tak aplikační praxi ilustrovanou na současných kauzách a mechanismech napříč EU

Výukové metody: přednáška, diskuse, heuristické řešení problémů, skupinové inscenační, kritické myšlení.

Časová dotace: jednou za dva týdny 60-90 minut

Hodnocení:

Metody hodnocení:

Celkově lze během kurzu získat 40 bodů, děleno do jednotlivých složek následovně

- docházka(10 bodů),
- aktivita na hodině včetně prezentace individuální/skupinové (15 bodů),
- esej/úvaha (15 bodů)

Prezentace: individuální – prezentace soudní kauzy (5-10 minut), skupinová – modelové cvičení (simulace slyšení dle čl. 7 SEU/simulace dialogu Rady – cca 30 minut)

Esej: max. 8 normostran k odevzdání do 30.5.2025, vlastní úvaha na jedno ze tří témat:

- 1) Role soudnictví v dodržování zásady vlády práva (národní a nadnárodní soudy)
- 2) Vztah mezi národním a unijním právem – role institucí a vyvažování zájmů v případě principu vlády práva
- 3) Budoucnost vlády práva – jaké výzvy lze čekat do budoucna a jak jim čelit?

Docházka: tolerance 2 zameškaných setkání

Známkování: k úspěšnému absolvování kurzu je zapotřebí získat alespoň 60% bodů tzn. 24 a více bodů (E: 24-27 bodů, D: 28-30 bodů, C: 31-33 bodů, B: 34-36 bodů, A: 37-40 bodů).

Rozpis setkání:

1: Základy vlády práva a institucí EU (19.2)

- Představení předmětu, hodnocení, úkolů

Věcně:

- Definice vlády práva.
  - o Význam v kontextu EU.
  - o Úloha při udržování demokracie a odpovědnosti.
  - o Spojení s občanstvím EU a právy jednotlivců.
- Historický vývoj:
  - o Počátky EU po druhé světové válce: cíle míru, stability a spolupráce.
  - o Klíčové smlouvy: Maastrichtská, Amsterdamská, Lisabonská.
- Úvod do institucí EU:
  - o Přehled Evropské komise, Evropského parlamentu, Rady EU a Soudního dvora EU.

Diskuze: Jak vnímají studenti vládu práva? Jak v tomto kontextu vnímají Českou republiku a jak EU? Kde vidí problémy a kde naopak pozitivní body? Srovnání s okolními státy a tendencemi v regionu.

2: Právní rámec a soudní mechanismy v EU (5.3)

- Struktura práva EU:
  - o Rozlišení mezi primárním a sekundárním právem.
  - o Typy legislativních aktů: nařízení, směrnice, rozhodnutí.

- Úloha SDEU:
  - o Pravomoci a odpovědnosti při ochraně právního rámce EU.
  - o Důležitost předběžných otázek.

- Klíčová rozhodnutí:
  - o Costa v. ENEL (1964) a Van Gend en Loos (1963)

Diskuze: Diskuze o vztahu mezi národními a evropskými právními systémy, rozdílné zkušenosti CZ, DE, PL

Četba: rozhodnutí Costa v ENEL, Van Gend en Loos

3: Mechanismy na ochranu vlády práva dalších institucí (19.3)

- **Role Evropské rady a Rady EU:**
  - Jejich funkce při formování politiky a práva EU.
  - Rozdíly mezi těmito dvěma institucemi a jejich vliv na vládu práva.
  - Dostupné mechanismy:
    - o Politický dialog: Jak diskuse v Radě mohou ovlivnit dodržování principů vlády práva členskými státy a jak jej ovlivňují aktivity Evropské komise (zejména výroční zpráva)
    - o Obecný režim podmíněnosti: Prozkoumání, jak může Rada podmínit financování EU dodržováním vlády práva

- **Role Evropské komise:**
  - Komise jako "ochránce smluv."
  - Její role při iniciaci řízení o porušení proti členským státům.

  - Dostupné mechanismy:
    - o Řízení o porušení (infringement): Podrobné kroky, které může Komise učinit, pokud členský stát poruší právo EU.
    - o Výroční zpráva o vládě práva_ Roční hodnocení situace vlády práva v EU jako celku a v členských státech a jejich dopad na politiku. Nově též se zapojením kandidátských zemí.
    - o Finanční podmíněnost: Mechanismy pro propojení financování EU s dodržováním standardů vlády práva.

- **Role Evropského parlamentu:**
  - Legislativa a dohledové funkce.
  - Důležitost Parlamentu při ochraně základních práv.

  - Dostupné mechanismy:

- Usnesení: Základní nástroj politického vyjádření EP.
- Diskuze o stavu vlády práva (bez / v návaznosti n výroční zprávy Evropské komise: Úloha Parlamentu při přezkoumávání a projednávání ročních zpráv Komise o stavu vlády práva v členských státech.
- Zapojení občanské společnosti: dopad veřejného mínění na činnost Parlamentu

Diskuze: hierarchie mechanismů unijních institucí, jsou samy unijní instituce bez porušení vlády práva?

Četba: Smlouva o Evropské unii (SEU), Smlouva o fungování EU (SFEU), jednací řád Rady/Evropské rady/Evropské komise

4. Čl. 7 SEU – základní institucionální mechanismus (2.4.)

- Čl. 7 – vývoj v právu EU, jak se měnilo zakotvení mechanismu na úrovni primárního práva
- Kroky k aktivaci článku 7
- Typy opatření: preventivní a sankční akce.
- Konkrétní případy – HU, PL – co je stejné a co jiné na obou případech, jak se řízení vyvíjelo v letech

Diskuze: Jak vnímají studenti čl. 7? Kde jsou jeho slabé a silné stránky? Co by se mělo dít jinak?

Četba: Article 7's Place in the EU Rule of Law Toolkit (Kelemen, R. Daniel), Article 7 TEU: Difficult by Design (Moberg, Andreas),

5. Výroční zpráva o vládě práva a Mechanismus podmíněnosti (kondicionalita) (16.4.)

- Mechanismus podmíněnosti
  - Definice
  - Historie a kontext zavádění mechanismu v rámci posledního Víceletého finančního rámce
  - Aktivace mechanismu
  - Konkrétní případ: HU
- Výroční zpráva o vládě práva:
  - Dialog Rady o právním státu před a po zavedení Výroční zprávy
  - Vznik a kontext zavedení zprávy
  - Struktura a jednotlivé prvky, včetně změn v průběhu let

Diskuze: Jak účinný je mechanismus podmíněnosti? Měl by se nějak změnit? Co výroční zpráva, kde vnímáte mezery, kde naopak výsady, co byste změnili?

Četba: nařízení EP a Rady 2020/2092 o obecném režimu podmíněnosti na ochranu rozpočtu Unie, výroční zpráva Evropské komise o vládě práva 2024

6. + 7. Workshop – prezentace soudních případů a simulování mechanismů Rady (30.4. + 14.5.)

- prezentace vybraných případů ze strany studentů
- skupinová simulace mechanismu Rady
- individuální konzultace k esejovým tématům

Četba: Výroční zprávy EK ke stavu vlády práva za poslední tři roky (v rozsahu kapitoly ke zvolenému ČS), Respect for the Rule of Law in the Case Law of the European Court of Justice (Pech, Kochenov et al, SIEPS, 2021 - <https://www.sieps.se/en/publications/2021/respect-for-the-rule-of-law-in-the-case-law-of-the-european-court-of-justice/>), vylosování případů a následná prezentace

-